

REGIONÁLIS POLITIKA – MINDENKINEK ÉS MINDENKIHEZ SZÓLÓ TÖRTÉNET

Óriási költségvetés, ambiciózus programok és nagyszabású projektek – annak ellenére, hogy az Európai Unió igen befolyásos eleme, az európai regionális politika számára mind a mai napig komoly nehézséget jelent, hogy olyan láthatóságra és ismertségre tegyen szert, amelyet tulajdonképpen megérdemel. A Panorama mostani számában mérlegeljük a kommunikáció jelentőségét, megvizsgáljuk a kommunikációs tevékenységeket kötelezővé tevő szabályozásokat, részletesen áttekintjük, hogy a kommunikációs tisztviselők milyen módokon juttathatják el üzenetüket, és feltárjuk a sikeres tevékenységek néhány olyan figyelmet érdemlő példáját, amely a költségvetési források helyett inkább a kreativitásra támaszkodva valósult meg.

Mik a teendőink

Az uniós regionális finanszírozásban részesülő programok irányítását szabályozó előírások részeként a hatóságoknak kötelessége az általuk folytatott tevékenységekkel kapcsolatos kommunikáció.

A nagyközönség elérésének leggyakrabban használt módszerei között természetesen ott szerepel a sajtóval való szoros kapcsolattartás, és az Internet minél jobb kihasználása. Az irányító hatóságoknak azonban a projekt lehetséges kedvezményezettjeit is el kell érniük. Ezzel kapcsolatos intézkedéseikbe pedig az alábbi intézmények közül legalább egyet be kell vonniuk:

- nemzeti, regionális és helyi hatóságok;
- kereskedelmi és szakmai egyesületek;
- gazdasági és szociális partnerek;
- nem kormányzati szervezetek;
- az üzleti életet képviselő szervezetek;
- európai tájékoztató központok;
- oktatási intézmények.

Évente legalább egy olyan információs tevékenységre kell hogy sor kerüljön, ami például bemutatja a program által elért eredményeket. Ez történhet például új internetes oldal, konferencia vagy nyílt nap formájában. Előírás továbbá, hogy az irányító hatóság épületét május 9-től kezdődően egy héten keresztül fel kell lobogózni az EU zászlajával. A dolog lényege az, hogy a régiók jobban megismerjék az EU regionális politikáját, és hogy tudatosuljon az a felismerés, hogy a projektek valóban sokat jelentenek a polgárok számára.

Ha esetleg Ön is a regionális politika keretében finanszírozott programot irányít, 2010 az Ön számára is igen jelentős év lesz, hiszen a (2011. június 30-ig Brüsszelben benyújtandó) 2010-es éves végrehajtási jelentéseknek első ízben kell majd külön fejezetben tartalmaznia az irányító hatóságok által eddig tett tájékoztató és népszerűsítő intézkedések eredményeinek értékelését. E követelmény elsősorban azt igyekszik biztosítani, hogy az irányító hatóságok egy pillanatra elgondolkozzanak azon, hogy a programozási időszak kezdetén meghatározott kommunikációs prioritások továbbra is

megfelelőek-e, illetve hogy az e célkitűzések elérése érdekében tett intézkedések kielégítőnek bizonyultak-e. Ez a feladat szükség esetén segítséget nyújthat a kommunikációs terv keretében meghatározott célok és eszközök továbbfinomításához.

„Fontos, hogy e feladatot ne terhes papírmunkának, hanem inkább olyan lehetőségnek tekintsük, melynek köszönhetően minden program tovább finomíthatja kommunikációs tevékenységeit, figyelembe véve a program végrehajtásának 2–3 éve alatt felismert valós szükségleteket” – hangsúlyozza Raphaël Goulet, a Regionális Politikai Főigazgatóság (DG Regio) Információs és Kommunikációs Egységének vezetője.

Miért fontos az eredmények kihangsúlyozása?

Az EU teljes költségvetésének mintegy egyharmadát fordítja a regionális politikai alapok támogatására. A ráfordított összeg nagyságából adódóan a kérdés folyamatosan központi témának számít. A költségvetés regionális finanszírozásra elkülönített részének arányát mindenképpen indokolni kell. Ez az indoklás pedig csak olyan egyértelmű példák útján történhet, melyek megfelelően szemléltetik a ráfordított összegek jó hasznosítását, és a programok sikeres megvalósítását.

A megfelelő indoklásnak az átláthatóság is központi elemét alkotja: elengedhetetlen, hogy az összegek elkülönítésének módja bizonyíthatóan megvalósítható és tisztességes legyen.

Mivel a rendelkezésre álló források kezelése és elosztása az esetek többségében a nemzeti és regionális hatóságok – és nem a DG Regio – feladata, fontos, hogy a tájékoztatási és kommunikációs tevékenységek is az irányító hatóságoktól induljanak ki.

„A tagországok által megszavazott rendelet hatályba lépésének elsődleges célja, hogy mindenkit arra ösztönözzön, hogy beszámoljon a szóban forgó összegeknek köszönhetően elért eredményekről” – magyarázza Annabelle Maupas, a Regionális Politikai Főigazgatóság sajtófőnöke.

Azáltal, hogy az irányító hatóságok számára követelményként írja elő a megfelelő kommunikációt, a strukturális alapokról szóló rendelet lehetőséget biztosít a régiók számára arra, hogy bemutassák, milyen sikeresen irányítják programjaikat, és milyen sokat tesznek a polgárokért.

A Regionális Politikai Főigazgatóság szerepe elsősorban az, hogy gondoskodjon a strukturális alapok felhasználását szabályozó rendeletek tiszteletben tartásáról, és hogy az irányító hatóságok segítségére legyen kötelezettségeik teljesítésében.

Odafigyelnek-e az emberek?

A nagyközönség körében az uniós regionális politika keretében biztosított finanszírozással kapcsolatban kialakult szemléletet vizsgáló, 2008 elején végzett gyors Eurobarométer felmérés egyértelműen rámutat a kommunikációs tisztviselők és a sajtó közötti szoros együttműködés előnyeire. A felmérés az EU 27 tagállamában több mint 27 000 találomra kiválasztott, 15. életévét betöltött polgárt kérdezett meg, és az eredmények azt igazolják, hogy mindenképpen érdemes a kommunikációra nagyobb hangsúlyt fektetni.

A megkérdezettek fele (49%) tudott arról, hogy az EU támogatja városát vagy régióját. Az uniós támogatásról tudó válaszadóknak több mint kétharmada (70%) vélte úgy, hogy e támogatás előnyt jelent.

A válaszadóknak mindössze egyötöde (22%) vélekedett úgy, hogy az EU regionális politikája nem jár pozitív hatással.

A 12 új tagállamban többen tudnak az EU-támogatás létezéséről (60% a 15 régebbi tagállamban jegyzett 47%-kal szemben).

Az átláthatóság biztosítása – a kedvezményezettek listája

A 2007–2013-as programozási időszakra vonatkozóan bevezetett kommunikációs követelmények egyik fő eleme a kedvezményezettek listája. Ez annak az átláthatósági intézkedésnek a részét alkotja, melynek értelmében az irányító hatóságok kötelesek feltüntetni a strukturális alap valamennyi kedvezményezettjét, a részükre elkülönített összeget és a támogatott műveletek nevét. E kötelezettségnek néhány európai területi együttműködési program kivételével valamennyi program eleget tesz. A Regionális Politikai Főigazgatóság igyekszik minden érdekelt felet az átláthatóság növelésére ösztönözni, és saját weblapján olyan interaktív térképet hozott létre, amelyen a közösségi kohéziós politika valamennyi kedvezményezettje megjelenik. Az átláthatóság egyik fő eleme egy olyan integrált irányítási és kommunikációs rendszer létrehozása, amely a kedvezményezettek közzétételét összekapcsolja az érintett program ellenőrzési rendszerével.

A regionális politikával kapcsolatos kommunikációért felelős tisztviselők Inform hálózata kontextusában a Regionális Politikai Főigazgatóság továbbra is arra ösztönzi a régiókat, hogy lépjenek túl a tájékoztatás terén előírt minimumkövetelményeken, és próbálják a kedvezményezettek listáját átfogó kommunikációs eszközzé fejleszteni. Gondoskodhatnak például arról, hogy az országos/regionális weblapokon megjelenő információk a hivatalos nyelv mellett más széles körben beszélt nyelven is elérhetők legyenek, vagy létrehozhatnak keresési lehetőséget biztosító, és a projekt helyszíneit megjelölő, digitális térképeket tartalmazó internetes oldalakat.

Az Európai Parlament különösen nagy jelentőséget tulajdonít az átláthatósággal kapcsolatos kérdéseknek. „Az adat-átláthatósági kezdeményezés és annak kohéziós politikára gyakorolt hatása” címen közelmúltban végzett tanulmány arra a megállapításra jut, hogy a kedvezményezettekkel kapcsolatos adatok általában könnyen hozzáférhetők. A néhány tagállamban már ma is létező helyes gyakorlatok alapján azonban több javaslatot is tesz. Ide tartozik például a közzelt tájékoztatás felhasználóbarátságának javítása: a kedvezményezettek kapcsolattartási adatai, a jóváhagyott projektek valamint a tevékenységi terület és a kapott támogatás típusának leírása.

Az Inform hálózat 2009. decemberi ülésén kiváló példaként került bemutatásra egy olyan weblap, amely gyakorlatilag mindegyiket tartalmazza a fent felsorolt elemek közül. A www.ropter.nfu.hu magyar internetes oldal nemcsak online információs és kommunikációs eszköz, de ezzel egyidejűleg integrált irányítási eszköz is. Egyetlen olyan informatikai rendszer került létrehozásra, amely tartalmaz minden vonatkozó programirányítási információt és eljárást (pl. finanszírozás igénylése), és az interneten keresztül teljes egészében hozzáférhető.

Nem minden program rendelkezik ugyan az ilyen megközelítés alkalmazásához szükséges eszközökkel, az említett weblap azonban kétségtelenül mély benyomást keltett, és az EU más régióit is csak arra ösztönözhetjük, hogy próbálják meg követni e példát.

A DG Regio segítséget nyújt a követelmények teljesítésében

Bármennyire is nyilvánvaló, hogy szükség van rájuk, a szabályozásokat sokan érzik kényszernek. A Regionális Politikai Főigazgatóság azonban arra ösztönzi a régiókat, hogy – főleg az Inform Hálózaton keresztül – népszerűsítsék hatékony kommunikációs módszereiket.

Inform – a sikerek maximális kihasználása

Minden irányító hatóság tájékoztatta a Regionális Politikai Főigazgatóságot az egyes operatív programokkal kapcsolatos tájékoztatásért és népszerűsítésért felelős személyzetről. A tagállamok emellett egyetlen kapcsolattartó személyt jelöltek meg az egyes országok valamennyi operatív programjára vonatkozóan. E kommunikációs tisztviselőknek különböző hálózatépítő eseményeken, köztük például az Inform hálózat Regionális Politikai Főigazgatóság által két évente megrendezett konferenciáján nyílik lehetőség az eszmecsere.

Ezek az események mind a 27 tagállam regionális politikával kapcsolatos kommunikációért felelős tisztviselői találkoznak egymással, hogy megosszák tapasztalataikat, és hogy tanuljanak egymástól. Az e célra kialakított weblap újító ötletekkel, problémamegoldó támogató fórummal és az elért eredmények népszerűsítését segítő eszközökkel áll a felhasználók rendelkezésére. A weblapon emellett előtérbe kerülnek az irányító hatóságok által bemutatott különböző információs eszközök: „Az Inform hálózat és weblapja olyan dinamikus, amilyené azt a hálózat tagjai teszik. Kiváló lehetőség a kommunikációs tisztviselők számára a bevált gyakorlatok cseréjére. A Regionális Politikai Főigazgatóság nem írja elő a programok számára, hogy hogyan kommunikáljanak egy adott

régió belül. Ezt a döntést regionális szinten kell meghozni. Az Inform hálózat segítségével azonban számos példával szolgálunk az olyan kommunikációs eszközökről, melyeket más programok sikerrel használtak fel projektjük népszerűsítésére,” – magyarázza Peter Fischer, a Regionális Politikai Főigazgatóság átláthatósági és nyilvánossági kérdésekért felelős munkatársa.

Kötelező előírás ugyan a hirdető- és a tájékoztató táblák használata, a kommunikációs szakemberek fantáziája azonban ettől jóval gazdagabb. A weblap számos koncepciót, tevékenységet és szembetűnő népszerűsítő eseményt körvonalaz – ami az egyik országban bevált, más országokban is felhasználható lehet.

A weblap egyik része a felhasznált közvetítő eszközök szerint csoportosítja a tevékenységeket. A kiadványok példával szolgálnak a bevált gyakorlatokról, és iránymutatást adnak a strukturális alapokkal kapcsolatos kommunikációhoz, a felhasználók így a gyakorlati tanácsok mellett az elérhető eredményekre is példát találnak. A weblap egy másik része az EU-szerte megrendezésre került legújabb kommunikációs eseményeket helyezi előtérbe.

A vonatkozó szabályozás az értékelést is előírja, de mit jelent ez konkrétan? Az Inform hálózat weblapja itt is segítséget nyújthat, hiszen számos dokumentumot tartalmaz például arról, hogy hogyan végezhető el az újságírókat megcélzó tevékenységek, illetve egy-egy esemény vagy weblap értékelése. Az összesen kilenc dokumentum német, angol, spanyol, francia, olasz és portugál nyelven érhető el.

A strukturális alapok információs teamjéből (SFIT) alakult Inform hálózat a kommunikációs tisztviselők kérésére 2002-ben jött létre. 2006 végére a hálózat a 25 tagországban mintegy 100 tagot számlált, akik addig nyolcszor találkoztak egymással. 2009 végére az Inform hálózat tagjainak száma több mint 350-re nőtt. 2010-ben a Regionális Politikai Főigazgatóság igyekszik majd elősegíteni a szorosabb kapcsolattartást az irányító hatóságok kommunikációs tisztviselői és a Bizottság tagállamok fővárosaiban működő képviselői között, ezzel növelve a közösségi regionális politika láthatóságát a regionális sajtóban.

Az utcákat járva Hollandiában

Hús projekt menedzser egymással összefogva, színhátékot és zenét felhasználó filmekben, bemutatókon és interjúkon keresztül próbálta elmondani, hogy mit jelent az EU-finanszírozás projektjeik számára. Üzenetüket aztán kivitték az utcákra, hogy Kelet-Hollandia lakosai mindannyian megtudják: az európai pénz valóban számít, és minden jó ötlethez van finanszírozás.

Luxemburg az interaktivitás útján

Demográfiai változás – nem egy könnyű kifejezés.

Ha azonban 2008 szeptemberének végén esetleg Luxemburgban járt, lehet hogy ön is részt vett azon az interaktív utcai kiállításon, amely valósággal életre keltette a témát. Az esemény konferenciák, zenei előadások, színdarabok, sőt villámrandik formájában tárta fel az INTERREG IVB Északnyugat-Európa program egyik fő területének számító témát, és azt is, hogy hogyan zajlik a program finanszírozása.

Több mint 400-an reagáltak az előadásra úgy, hogy üzenetüket színes szalagokkal egy-egy fára kötötték. Az EU-finanszírozás és az előregedő lakosság elvileg nem olyan téma, ami automatikusan felveti az „utcabál” ötletét, a kommunikációs tisztviselők kreativitása és fantáziája azonban egyértelműen azt igazolta, hogy az üzenet hatékony eljuttatásához nem feltétlenül van szükség óriási költségvetésre.

Új ötletet adó kezdeményezések

A kommunikációs tisztviselők közelmúltban tartott ülésein több olyan kezdeményezésről esett szó, amely meglehetősen újító módon közelíti meg az üzenet továbbításának feladatát. Néhány példa:

- Az ERFA 2000–2006-os programjával kapcsolatos tájékoztatással szolgáló, óriási érintőképernyős számítógépeket is magában foglaló vándorkiállítás. Sikeres „megkereső” megközelítés Olaszországból;
- A középiskolákkal folytatott együttműködés egy olyan régióban, ahol a diákoknak videokamrákat osztottak ki azért, hogy saját filmet készítsenek a kohéziós politika keretében tett beruházások hatásáról („előtte” és „utána”). A szintén olaszországi kezdeményezés „legjobb gyakorlat” díjat nyert;
- Európa-napi „vízi show”: Litvániában egy hónapon keresztül „ökohajó” járta az ország fő folyóit, hogy felhívja a figyelmet az éghajlatváltozás problémájára. Végállomása az Európa Nap fesztivál május 9-i megnyitója volt. A „kapitány” útközben blogot vezetett, amelyben az éghajlatváltozással kapcsolatos elmékedései mellett az útja során látott különböző EU-finanszírozású projektekről is beszámolt. A kezdeményezés egyik legsikeresebb aspektusa az esemény szervezésében részt vevő partnerek között kialakult együttműködés volt;
- Az országos tévében sugárzott EU ifjúsági kvíz Észtország EU-tagságával kapcsolatban – 150 iskola részvételével. Sikeresen biztosította az európai tanulmányok tantervbe való beépítését, és a szórakoztató módon történő tájékoztatást;
- Osztrák videoklipek és podcastok, melyekben a kedvezményezettek számolnak be a projekt eredményeiről.

Hogyan használhatók ki legjobban a rendelkezésre álló eszközök

Az európai stratégiai kommunikációt vizsgáló egyik legnagyobb transznacionális felmérésnek számító European Communication Monitor szerint a közönségkapcsolatokon belül a következő években egyre fontosabb szerepet tölt majd be az online kommunikáció és a videó és hanganyagokat felhasználó interaktív weblapok.

Brandenburgban az irányító hatóság szembetűnő, interaktív internetes oldal beindításával készült fel e jövőbeli trendre. A megnyerően eredeti, de ugyanakkor rendkívül informatív weblap szokatlansága elsősorban abban rejlik, hogy maga a felhasználó is változtathat rajta, elmozdíthat bizonyos elemeket, és ezzel fontos üzeneteket fedhet fel az ERFA-ról és az EU szerepéről.

A Brandenburg 160 iskolájában bemutatásra kerülő weblap a csúcstechnológia kiváló példájának számító „Kubikfoto” felhasználásával olyan háromdimenziós világot tár a látogatók elé, melyben több száz kép alkot egy-egy flash animációs „történetet”.

Az elvont folyamatokat vizuálisabbá tevő képeket kiválasztva a felhasználó megismerkedhet az ERFA-témákban érintett különböző személyekkel, köztük például az irányító hatóság vezetőjével, a projekt partnerekkel, vagy az ERFA-finanszírozást igénylő pályázatokat elbíráló hivatalokkal. A weblap emberi arcot kölcsönöz az európai finanszírozásnak. Magyarozattal szolgál az érintett tisztviselők mindennapos munkájáról, világos képet adva arról, hogy valójában hogyan is történik a források elosztása.

A www.entdecke-efre.de weblap más részei interaktív „akikre büszkék vagyunk” rovattal helyezik előtérbe a bevált gyakorlatokat. A különböző projekteknek itt információk feltöltésére és bemutatkozásra is lehetőségük van, az információ tehát két irányban áramlik (weblap-felhasználó-weblap).

Martin Mueller, az irányító hatóság kommunikációs tisztviselői teamjének tagja az alábbiak szerint foglalta össze a weblap létrehozásának fő okát: „Szeretnénk elérni mindazokat, akik jól ismerik az internetet, és azt szabadidejükben szórakozásra és tájékozódásra használják. Weblapunkon ezért hang- és videó anyagok, rövidebb szövegek és interaktív fényképek felhasználásával igyekszünk a bonyolult gondolatokat is könnyed és élénk formában megjeleníteni. Azáltal, hogy kihasználjuk a web által kínált valamennyi lehetőséget, fenntartjuk látogatóink figyelmét, és felfedezésre ösztönözzük őket – a statisztikák azt igazolják, hogy ez a módszer kiválóan működik”.

A bécsi központú **Közép-Európa Program** nyolc EU-országot és Ukrajna öt határmenti régióját egyesíti, és számos különböző projektet finanszíroz. A kedvezményezettek sajtóval és nagyközönséggel folytatott kommunikációjának megkönnyítése érdekében a program szervezői professzionális kommunikációs céget kértek fel egy a közönségkapcsolatok gyakorlati aspektusaival foglalkozó kétnapos szeminárium megtartására.

Több mint hetvenen (főleg a már jóváhagyott projektek vezető partnerei és kommunikációs menedzserei) vettek részt a műhelyeken, ahol többek között azt tudhatták meg, hogy hogyan kell megírni egy sajtóközleményt, hogyan kell időzíteni egy-egy népszerűsítő eseményt és hogyan kell megfelelő figyelmet kelteni. Markus Stradner, a program Közös Műszaki Titkárságán belül működő kommunikációs egység vezetője egyértelműen pozitív visszajelzésekről számolhatott be. „Néhányan már korábban is vezettek projektet, így többet tudtak, mint azok, akik csak most kezdenek. Sikerült azonban megtalálnunk a megfelelő egyensúlyt, így mindenkinek kínáltunk valamit.”

A résztvevők között volt Carsten Debes, a korábbi bányavidékek felfejlesztését célzó Resource projekt vezető partnere is, aki egy pillanatig sem kételkedett a kezdeményezés előnyeiben. „Az egyik feladat során szerepjáték keretében kellett felvonnunk a kapcsolatot egy újságíróval. A kommunikációs szakemberek figyeltek minket, és elmondták, hogy hol hibáztunk. Munkám során rendszeresen használom, amit akkor megtanultam.” Azt a meggyőződését, hogy a tanulás ilyen formája a helyes út előre, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a projektjében részt vevő partnereket is külön házon belüli képzésre hívta össze. „Az ilyen képzésben az a legjobb, hogy továbbadható” – magyarázta Carsten Debes.

RegioStars – a kiválóság elismerése

Az évente megrendezett „Régiók a gazdasági változásért” konferencia részeként kiosztásra kerülő RegioStars díjak az esemény egyik fénypontját alkotják. A „bevált gyakorlatokkal kapcsolatos tájékoztatás javítása, a tapasztalatcsere ösztönzése és a haladó gondolkodás előtérbe helyezése” céljából létrehozott díjak ma már a tájékoztató és kommunikációs eseményekre is kiterjednek.

A kohéziós politika előnyeit hangsúlyozó rádió- vagy tévé-reklámnak illetve -műsornak járó díjat 2009-ben Görögország nyerte el „Do you know about... ESPA” (Hallottál már az ESPA-ról) című eredeti és szórakoztató reklámfilmjével.

A 2010-es RegioStars díjak Információ és Kommunikáció kategóriájában 39 regionális politikai weblap nyújtott be érvényes pályázatot. A győztes 2010. május 20-án, a „Régiók a gazdasági változásért” konferencia keretében veheti majd át a díjat. A verseny mindenestre nagyon szoros – a független szakértőkből álló zsűrinek nem lesz könnyű dolga.